

Griekenland en de Ionische eilanden

Griekenland en de Ionische eilanden

1.	De eilanden	3
	1.1 Lefkas	3
	1.2 Meganisi	4
	1.3 Ithaka	4
	1.4 Kefalonia	5
	1.5 Kalamos	6
	1.6 Kastos	7
	1.7 Zakynthos	7
	1.8 Corfu	8
2.	Odysseus	9
	2.1 Odysseus	9
	2.2 De Trojaanse oorlog	9
	2.3 De Kikonen	9
	2.4 De cycloop Polyphemos	10
	2.5 Terugkeer op Ithaka	11
3.	Onassis	12
	3.1 Skorpios	12
	3.2 Aristoteles Onassis	12
	3.3 Christina Onassis	13
4.	Griekse gewoontes en tradities	14
	4.1 Feestdagen in Griekenland	14
	4.1.1 Pasen in Griekenland (05-05-2013)	14
	4.1.2 Naamdag in Griekenland	14
	4.1.3 OCHI dag in Griekenland	14
	4.2 Bijgeloof in Griekenland	15
	4.2.1 Het boze oog	15
	4.2.2 Ftou Ftou Ftou	15
	4.2.3 Raak rood aan	15
	4.3 Gewoontes in Griekenland	15
	4.3.1 De kralenketting	15
	4.3.2 Mannen in het café	16
	4.3.3 JA en NEE	16
	4.3.4 Onvoltooide huizen	16

1 De eilanden

1.1 Lefkas

Lefkas is een van Eptánisa. Met deze naam duiden de Grieken zelf de gezamenlijke Ionische eilanden aan. Van deze Zeven Eilanden is Corfú het meest noordelijk en Kýchira het meest zuidelijk gelegen eiland.

In werkelijkheid zijn hier veel meer dan zeven eilanden, maar zeven ervan hebben een grootte van enige betekenis.

Lefkas is betrekkelijk klein en zo indrukwekkend mooi dat het eigenlijk verwonderlijk is dat het nooit ontdekt is door het grote publiek. Het is er prachtig groen, net als op de overige eilanden in de Ionische Zee. Dat is te danken aan het feit dat het aan de westkant van Griekenland meer regent dan in de rest van het land. Maakt u zich daarover echter geen zorgen, de regen valt vrijwel uitsluitend in de winter. Verder is het contrast tussen de oost- en westkust van Lefkas opvallend. De westkust bestaat uit hoge, steile en grillige rots klippen, afgewisseld door adembenemende stranden, terwijl men aan de oostkust veelal gezellige havendorpjes aantreft met daartussen kiezelstranden. Staande aan de oostkust zal het uitzicht op alle eilandjes tussen Lefkas en het Griekse vasteland fascineren. Het binnenland van Lefkas is bergachtig en wie een tocht maakt naar de hooggelegen bergdorpen, zal beamen dat het lijkt of de tijd hier stil is blijven staan. Steile, stille straatjes slingeren tussen witte huisjes en kerken door.

De Griekse benaming voor Lefkas is Lefkáda. Deze naam is afgeleid van het Griekse woord lefkos, dat wit betekent. Oorspronkelijk heette alleen de kaap op de zuidwestpunt van het eiland zo. Die kaap wordt gevormd door een zeventig meter hoge krijtrots en heet ook nu nog Lefkátas. Op de kaart van Griekenland leest u daar weliswaar de naam Kaap Doukáto, de naam die de Venetianen aan deze plek gegeven hebben. Misschien wel, omdat ze de Griekse naam verkeerd verstonden of niet goed uit konden spreken. In de oudheid was deze kaap, volgens overleveringen, het toneel van ijzingwekkende sprongen in zee. Boven op de punt waar nu een vuurtoren staat, stond toen een tempel voor Apollo. De priesters van Apollo schijnen die verschrikkelijke sprongen bedacht te hebben. Sommigen denken dat het een straf voor misdadigers was. Anderen veronderstellen dat het uit opoffering aan Apollo gebeurde. De beroemde dichteres Sappho, van het eiland Lesbos, zou hier haar leven, door een duik van de zeventig meter hoge rots, opzettelijk beëindigd hebben wegens groot liefdesverdriet.

▲ Sivota, oostkust Lefkas

◀ Porto Katsiki, westkust Lefkas

1.2 Meganisi

Meganisi betekent in het Grieks: groot eiland. Het is een zeer weelderig begroeid rustig eiland, gelegen in de prachtige blauwe wateren van de Ionische Zee. Het eiland telt drie dorpjes: Spartochori, Katomeri en Vathi (hoofdstad) en slechts 2000 inwoners. Men vindt op Meganisi heerlijke rust en het pure Griekse leven. Vele zeilers bezoeken dit prachtige eiland.

Meganisi is nog steeds vrij traditioneel met stenen huizen, smalle en autovrije straatjes, verlaten windmolens op de top van de heuvels, ruïnes en kleine oude kerken; overblijfselen van de geschiedenis die helemaal terug gaat naar de tijd van Homerus (800 vC), toen de eiland al werd bewoond. De bekendste attractie van het eiland is de Papanikolis zee-grot. Deze grot is de op één na grootste zee-grot in Griekenland. De inwoners beweren dat de grot met succes een Griekse onderzeeër heeft verborgen in de Tweede wereldoorlog, anderen zeggen dat het dan wel een erg kleine onderzeeër moet zijn geweest.

Meganisi is uitermate geschikt om wandelingen te maken over de kust weg die loopt tussen de dorpjes Katomeri, Vathi en Spartochori. Ook zijn er voetpaden en geitenpaden die dieper het eiland ingaan en die naar de meer afgelegen stukken van het eiland leiden waar mooie uitzichten zijn over de zee, het vasteland en het eiland Lefkas.

▲ Vathi, hoofdstad van Meganisi

◀ Papanikolis, zee-grot Meganisi

1.3 Ithaka

Ithaka is volgens de verhalen in de Odyssee van Homerus het geliefde thuisland van zijn held Odysseus. De charmante en romantische sfeer van het eiland maakt dat men deze mythologische held geen ongelijk kan geven.

Zoals alle Ionische eilanden, is ook Ithaka bergachtig. De hoogste berg op het eiland is de Níritos. Deze is 850 meter hoog. De kustlijn is steil en rotsig, afgewisseld met lieflijke stranden. Dit alles omzoomd door de heldere, turquoise zee. Er zijn weinig vlaktes op Ithaka waardoor het moeilijk is om uitgebreid landbouw te bedrijven. Bovendien is het water slechts spaarzaam aanwezig. Men heeft zich dan ook voornamelijk toegelegd op de olijventeelt. De olijfbomen groeien overal in Griekenland goed en hebben niet zo veel water nodig. Dit levert hen olijven en olijfolie, waarmee goed handel gedreven wordt. Verder wordt er eigen wijn gemaakt en ook de honing van Itháki is bijzonder goed van smaak. De vele bloemen die op het eiland bloeien, geven de bijen voldoende nectar voor het maken van smaakvolle honing.

Itháki is wereldwijd bekend vanwege de verhalen van Homerus over Odysseus. De Odyssee wordt nog steeds gelezen op vele scholen en universiteiten. De invloed van de oude Griekse beschaving is overal merkbaar, in de kunst, in de wetenschap en in de architectuur. Vele kunstenaars worden al sinds eeuwen geïnspireerd door

de Griekse mythologie en schilderen Griekse taferelen. Wetenschappers kwamen in groten getale naar Griekenland om de archeologische vondsten te bestuderen. Zo kwamen de Duitsers Schliemann en Dörpfeld, de Engelsmannen Leake en Gell, de Fransman Berard en de Nederlander Goekoop naar Ithaka en deden verschillende onderzoeken naar onder andere het Myceense tijdperk. Iedere twee jaar wordt door het Centrum voor Odyssee Studies, gevestigd in Vathi, een internationaal congres georganiseerd over het werk van Homerus.

Sinds eeuwen staan de Ithaki's bekend als goede zeevaarders en fanatieke reizigers. Vele families hebben een kapitein of zeeman in hun midden. Waar men ook komt, in huizen bij de mensen thuis, in hotels, in cafés of in winkels, vaak treft men foto's van een groot zeeschip of een kapitein in uniform. Men is trots op deze scheepvaarttraditie.

▲ Vathi, hoofdstad van Ithaka

▲ De Odyssee van Homerus

1.4 Kefalonia

Kefalonia is min of meer in het midden gelegen van de Ionische Eilanden en het verst verwijderd van het vasteland van Griekenland. Kefaloniá is met 781 km² niet alleen het grootste eiland van deze archipel, maar ook het meest bergachtige. De tweehonderdvijftig kilometer lange kustlijn is rijk voorzien van diepe inhammen en vol met contrasten. Er zijn lange zandstranden, steile rots kliffen en indrukwekkende grotten. De flora is zeer gevarieerd op het eiland. Vooral in het Áenos-gebergte komen veel zeldzame bloemen en planten voor. De berg is voornamelijk begroeid met een uniek soort spar, die in deze aantallen alleen op Kefaloniá voorkomt.

Voor de verklaring van de naam van het eiland zijn drie versies in omloop. Een ervan is dat men zegt dat het eiland naar de Athener Cephalos is genoemd. Deze man zou gevlucht zijn uit Athene naar het eiland, nadat hij tijdens de jacht zijn vrouw voor een prooi had aangezien en haar per ongeluk had gedood. Een tweede versie is dat het eiland vanwege de grootte als hoofdeiland bestempeld is. Cephalos betekent 'hoofd' in het Grieks. En een derde versie luidt dat het eiland naar het oude volk de Cephalines is genoemd. Het eiland was voor lange tijd hun woongebied.

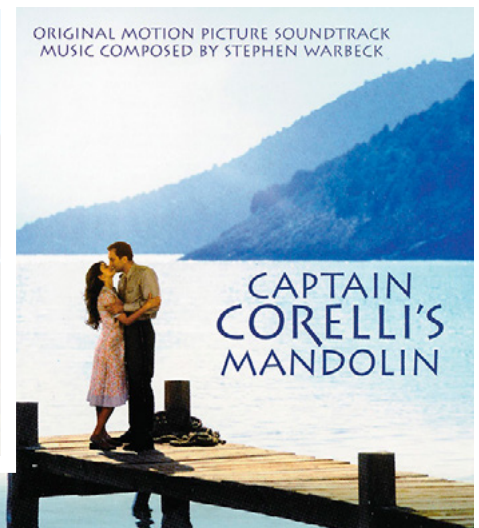
In de Myceense tijd behoorde de provincie Kephallinia tot het rijk van Odysseus. Homerus noemt de naam van het eiland niet maar hij maakt melding van twee aparte eilanden die Same en Doulichion genoemd worden. Kefaloniá is door de eeuwen heen overheerst door diverse volken en veelvuldig door piraten geplunderd, net als op de naburige eilanden het geval was. Het juk van het Byzantijnse gezag duurde ruwweg van 330 tot 1204. Tot de val van Constantinopel waren er regelmatig invasies door de Franken, inclusief die onder leiding van Robert Guiscard naar wie de plaats Fiskárdo is genoemd. In de Middeleeuwen was Kefaloniá onder invloed van de macht van de Italiaanse families Orsini en Tocchi. Ook de Turken hebben, al was het maar gedurende 21 jaar, het eiland overheerst. In de periode tussen 1500 en 1797 stond Kefaloniá onder Venetiaanse invloed. In de Tweede Wereldoorlog speelde Kefaloniá een belangrijke rol in het verzet tegen Duitsland. Dit wordt in beeld gebracht in de film *Captain Corelli's Mandolin* naar het gelijknamige boek van Louis de Bernières.

In 1953 richtte een aardbeving aanzienlijke schade aan, met uitzondering van het noordelijke deel Èrissos dat wonderwel ontsnapte aan het natuurgeweld. Het grootste deel is toen met geld, dat door de geëmigreerde en succesvolle Kefaloniërs bijeen is gebracht, weer opgebouwd. De meeste plaatsen zijn in de oude stijl hersteld. Alles wat tegenwoordig gebouwd wordt op Kefaloniá, moet voldoen aan speciale, aardbeving bestendige voorwaarden. Een daarvan is dat de gebouwen nooit meer dan drie verdiepingen mogen hebben.

De eilandbewoners staan bekend om hun muzikale capaciteiten. Er zijn tientallen zanggroepen op het eiland. Zij brengen voornamelijk de zogenaamde kantades ten gehore. Dit zijn traditionele liederen die win koorvorm gezongen worden. Deze worden vaak begeleid door lokale dansen, zoals de ballos. Het zingen en dansen is een uiting van hun gevoel voor temperament en hun luchtige kijk op het leven. De Kefaloniërs doen er alles aan om deze traditie te behouden. Op de vele panigiria's, dorpsfeesten, worden deze tradities met veel gevoel gebracht.

Fiskárdo, Kefalonia ▲
Captain Corelli's Mandolin ►

1.5 Kalamos

Het eiland Kalamos is als een bergrug die van de ene naar de andere kant loopt. Op Kalamos wonen slechts 500 mensen, waarvan de meesten in het gelijknamige charmante havenplaatsje Kalamos. Een ander dorpje, Porto Leone, is na de aardbeving van 1953, helemaal verlaten. Dit 'spookdorp' is per boot bereikbaar.

Kalamos, Kalamos ▲
Porto Leone, verlaten dorp ►

1.6 Kastos

Kastos is een heel klein eilandje in de Ionische zee. Het gelijknamige vissersdorpje wordt bewoond door slechts 30 inwoners en er is geen auto verkeer. In Kastos vindt men een aantal kleine restaurantjes en een klein haventje. Boven het dorpje bevindt zich een windmolen waar je ook een drankje kan drinken. Absoluut een aanrader, vanuit daar heb je namelijk één van de mooiste vergezichten van het hele gebied. Onvergetelijk! Ook de sterren zijn hier beter zichtbaar dan waar dan ook. Het is een plek waar de tijd al 100 jaar stil staat en natuurschoon ongerept is.

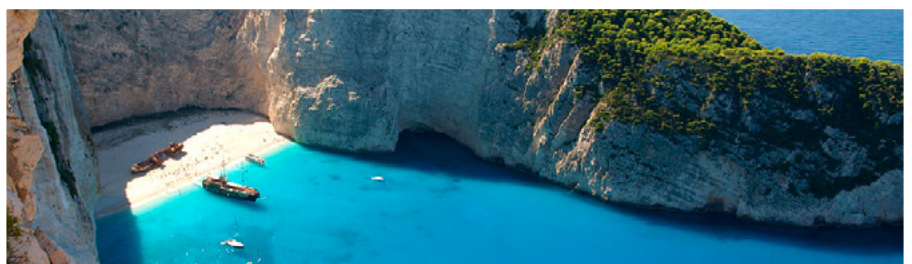
▲ Kastos, Kastos
◀ Windmolen, Kastos

1.7 Zakynthos

Zakynthos (Zante) is het meest zuidelijke Ionische eiland en ligt vlak bij het Griekse vasteland, slechts 15 km ten westen van de Peloponnesos, op gelijke hoogte met het Italiaanse eiland Sicilië. Zakynthos werd door de Venetianen ook wel 'Bloem van het Oosten' genoemd ('Fiori di Levante'). Tijdens de Griekse onafhankelijkheidsoorlog is het eiland de uitvalsbasis geweest voor de vrijheidsstrijders die naar het vasteland overstaken om daar te gaan vechten. Theodoros Kolokotronis zwoer hier trouw aan de Griekse vlag en ook Lord Byron is in Zakynthos geweest.

Zakynthos is een groen, vruchtbaar eiland. Het binnenland is een uitgestrekte vlakte met akkers, wijngaarden en grote olijfbosgaarden. De west- en noordkust van het eiland zijn grillig met hoge rotspartijen die geleidelijk aflopen naar het oosten en het zuiden. Het bekendste strand van Zakynthos ligt bij Laganas. Hier bevindt zich ook het beschermde natuurgebied waar de 'Caretta Caretta' zeeschildpadden hun eieren leggen.

De hoofdstad van Zakynthos, Zakynthos-stad, is een mooie oude stad die bekend staat om zijn Italiaanse invloeden. Bezienswaardigheden zijn het Byzantijns museum (di-zo), het Solomos museum (dagelijks), de kerk Agios Dionysos en het Venetiaanse Kastro dat hoog boven de stad uitsteekt (prachtig uitzicht).

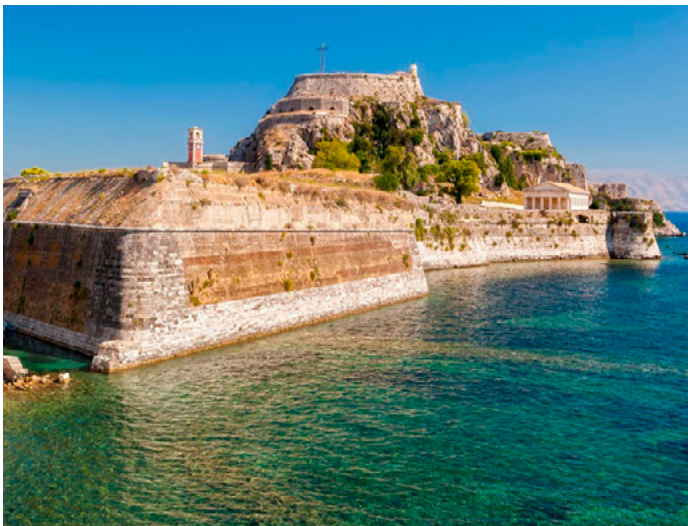

▲ Shipreck Bay (Navagio Beach), Zakynthos
◀ Caretta Caretta, zeeschildpadden

Kérkyra, de naam die de Grieken het eiland Corfu geven, heeft de schoonheid van een weelderige begroeiing, aantrekkelijke stranden, traditionele dorpen en gemoedelijke mensen.

Op Corfu staan diverse citrus bomen. De kleine, Chinese sinaasappel, de kumquat, is de bekendste. Deze komt in Europa alleen op Corfu en Sicilië voor. Men verwerkt de kumquat tot likeur of tot gekonfijt fruit. Door de smaak en het aroma van dit exotische fruit is de kumquat het symbool van Corfu geworden. Het eiland is trouwens niet alleen vanwege zijn bomenrijkdom bekend, men zegt dat het ook de grootste rijkdom aan bloemen bezit. In elk geval kunnen we zonder overdrijven stellen dat Corfu gedurende vier seizoenen bloeit. De combinatie van diverse factoren zorgt ervoor dat het klimaat ideaal is voor de groei van vele wilde bloemen. Een typisch voorbeeld is het bestaan van zesendertig soorten orchideeën op Corfu.

Corfu stad vormt het middelpunt van het eiland. Het is met recht een hoofdstad. Opvallend zijn de vele hoge en klassieke huizen in de oude stad tussen het Oude Fort (Páleo Frourio) en het Nieuwe Fort (Néo Frourio). Het Oude Fort oftewel het Páleo Frourio wordt ook wel het Fortezza genoemd. Door de ligging was het zicht naar alle kanten uitstekend. Zowel de aanvallers over land als die via de zee konden vanaf het fort goed verweerd worden. Generaal Schulenberg in de vorm van een standbeeld voor de ingang van het fort, kijkt met enige trots naar de vestiging. Het Nieuwe Fort of het Fortezza Nuova is vandaag de dag in gebruik door de marine en daardoor niet voor publiek toegankelijk. Vanaf het verhoogde punt in de Oude Haven krijgt men een mooi zicht op deze nieuwe vesting die rond 1580 gebouwd werd.

- ▲ Corfu Stad, Corfu
- ◀ Fortezza, Corfu stad

De stad is bezaaid met oude, prachtige bouwwerken. Tevens zijn kerken rijk vertegenwoordigd. Heel Corfu kent overigens meer dan 800 kerken. Met name de kerk van de Heilige Spiridon in het centrum van de stad kent grote bekendheid. Deze is opgedragen aan de beschermheilige van Corfu. Het plafond van de kerk kent prachtige schilderijen en de lijsten zijn verguld. Deze beschermheilige is de van oorsprong Cypriotische aartsbisschop Spyriodon. Na zijn dood is zijn geest een aantal keren van belang geweest bij het overwinnen van de Turken, de pest en de grote hongersnood. Overigens worden nog steeds veel jongens naar deze heilige vernoemd. De naam Spiros is een veelgehoorde naam op Corfu. Het Archeologisch Museum herbergt vele unieke stukken. Onder andere een deel van de Artemis tempel uit het begin van de 6e eeuw v. Chr. Uniek omdat dit een enorm brokstuk betreft van maar liefst 17 meter lang en meer dan 3 meter hoog. Ook het Byzantijns Museum is de moeite waard. Hier worden diverse Christelijke kunststukken ten toon gesteld. Overigens is de hele stad een groot museum. Een wandeling door Corfu stad zal dit bevestigen.

2 Odysseus

2.1 Odysseus

Odysseus is een figuur in de mythen cyclus rond de Trojaanse oorlog. Hij is de koning van het eiland Ithaka, zoon van Laërtes en Antikleia, een listige Griekse aanvoerder en de bedenker van de list met het houten paard, waardoor na tien jaar de oorlog wordt gewonnen, waarna hij nog eens tien jaar rondzwerft voor hij thuis keert. Hij is een belangrijk personage in de Ilias van Homerus als een van de belangrijkste Griekse helden; Homerus' Odyssee is volledig aan Odysseus gewijd. Ook andere klassieke dichters schreven over hem, zoals Sofokles ('Filoktetes'). Filosofen grepen graag terug op de Odysseus uit de 'Ilias', die zij als boegbeeld van doorzettingsvermogen zagen. Dichters hadden een voorkeur voor de meer negatieve aspecten van de Griekse held, zoals de leugenachtigheid, en kozen voor hun Odysseus-interpretatie eerder de 'Odyssee'.

2.2 De Trojaanse oorlog

Als Odysseus net samen met Penelope, zijn vrouw, een kind (Telemachos) heeft gekregen, komt Menelaos samen met een groepje anderen, waaronder Palamedes, naar Ithaka om hem over te halen mee te vechten in de Trojaanse oorlog. Odysseus, die niet meewil na de geboorte van zijn zoon, doet alsof hij krankzinnig geworden is. Hij neemt een ploeg mee naar het strand en begint zout te zaaien. Palamedes, wetend hoe sluw Odysseus is, laat zich niet voor de gek houden en besluit te testen of Odysseus echt gek is. Hij neemt Telemachos en legt deze voor de ploeg. Meteen ontwijkt Odysseus zijn pasgeboren zoon, waardoor hij zichzelf blootgeeft. Odysseus laat zich overhalen, maar laat zijn vrouw beloven dat ze, als Odysseus niet teruggekeerd is voor Telemachos een baard op zijn kin heeft, een nieuwe man zal kiezen. Na tien jaar vechten zien de Grieken in dat als ze op deze manier doorgaan, Troje niet ingenomen kan worden. Odysseus bedenkt de bekende list van het Paard van Troje, waarin Griekse strijders verstopt zitten. De Grieken varen met de rest van hun manschappen naar een verderop gelegen eiland en laten het reusachtige paard achter. De Trojanen zien dat de Grieken het hazenpad nemen en zien het paard als een offer aan de Trojanen. Ondanks de waarschuwingen van onder meer Laocoön trekken de Trojanen het paard de stad in, en na een nacht feestvieren, ligt de hele stad plat. De Grieken klimmen uit het paard en nemen de stad in. Tijdens de oorlog haalt Odysseus al de woede van Poseidon op zijn hals, toen hij het oog van de zoon van Poseidon uitstak. Poseidon belooft hem dan ook dat zijn terugreis niet helemaal zonder problemen zal verlopen.

2.3 De Kikonen

Odysseus begint na de inname van Troje aan zijn terugreis naar zijn eiland Ithaka en naar zijn vrouw Penelope. Als eerste komt hij aan op het eiland van de Kikonen. De Kikonen waren bondgenoten van de Trojanen tijdens de oorlog, en om deze reden verwoest Odysseus met zijn mannen het hele eiland en doodt hij alle Kikonen, behalve de priester Appolo Maro, die hem twaalf kruiken bedwelmende wijn schenkt, welke Odysseus later nog goed van pas gaan komen.

Odysseus komt aan op het eiland Sicilië, dat in die tijd bewoond wordt door cyclopen. Odysseus en zijn mannen komen in een reusachtige grot die gevuld is met rekken kaas en melk, en eruit ziet alsof er schapen worden gehouden. Als geschenk voor de gastheer heeft Odysseus de zakken wijn van de priester van de Kikonen meegenomen. Als ze een tijdje gewacht hebben, komt de reusachtige cycloop Polyphemos samen met zijn schapen de grot binnen en vraagt wie de vreemdelingen zijn. Odysseus zegt dat hij 'Niemand' heet. Polyphemos is niet al te vriendelijk en besluit een paar mannen van Odysseus op te eten. Als geschenk voor Odysseus belooft Polyphemos echter hem als laatste op te eten. Odysseus wil de cycloop doden maar beseft dat hij en zijn mannen dan in de grot opgesloten zullen zitten aangezien ze niet sterk genoeg zijn het rotsblok voor de ingang weg te duwen. Daarom neemt hij zijn toevlucht tot een list.

Elke dag eet Polyphemos vier mannen op, twee 's morgens en twee 's avonds, en op een gegeven moment vraagt Odysseus of Polyphemos niet iets te drinken wil hebben. Hij geeft Polyphemos de zakken wijn, welke door Polyphemos helemaal worden leeggedronken. Deze valt in een diepe slaap. Odysseus maakt een gevonden paal heel erg spits en verwarmt deze in het vuur. Samen met nog vier mannen steekt Odysseus deze paal in het ene oog van Polyphemos, waardoor hij blind wordt. Polyphemos roept daarop de hulp van zijn familie in. Zijn familie vraagt wie dat heeft gedaan, waarop Polyphemos antwoordt: 'Niemand heeft me verblind!' Odysseus beseft dat hij nog niet uit de grot is, omdat de enige uitgang wordt geblokkeerd door een grote steen, die onmogelijk is weg te krijgen. 's Morgens laat Polyphemos altijd de schapen naar buiten, en dit is volgens Odysseus het moment om te ontsnappen. Hij beveelt zijn mannen ieder onder twee schapen te gaan hangen en zo naar buiten te komen. Voor hem zelf blijft er echter nog maar één schaap over, waar hij onder gaat hangen. Polyphemos voelt met zijn handen of alleen de schapen door de uitgang naar buiten gaan, en voelt zo dus niet dat er mensen onder de schapen hangen. Bij het laatste schaap, waar Odysseus onder hangt, krijgt hij argwaan, want dit exemplaar zou voorop moeten lopen. Toch laat hij hem door. Als Odysseus op zijn schip aangekomen is, kan hij het niet nalaten naar Polyphemos te roepen dat ze zijn ontsnapt. Als antwoord hierop gooit Polyphemos een rotsblok, dat het schip maar net mist. Odysseus roept Polyphemos nog na dat hij hem het liefst zou willen doden, wat wordt beantwoord met een tweede rotsblok. Polyphemos voelt zich gekwetst en roept de hulp in van zijn vader: de god Poseidon. Hij vraagt aan zijn vader of hij Odysseus de rest van zijn reis naar Ithaka nog moeilijker kan maken.

▲ De cycloop Polyphemos

In de twintig jaren dat Odysseus van huis is, komen er steeds meer vreemde mannen op Ithaca, die willen trouwen met Penelope. Penelope houdt echter nog altijd van Odysseus en wil niet hertrouwen. Ze verzekeren haar dat Odysseus gestorven is, en ze zeggen haar dat ze op deze manier niet verder kan leven. Penelope zegt hen te zullen trouwen met iemand, zodra ze een lijkwade voor Odysseus heeft gesponnen. Ze begint aan deze lijkwade te werken, maar ze komt al snel tot de conclusie dat ze hier snel mee klaar is. Daarom spint ze overdag, maar haalt ze de lijkwade 's nachts weer uit elkaar.

Odysseus wordt wakker op een voor hem vreemd eiland, dat in mist is gehuld. Hij ontmoet Athena, die hem zegt dat hij nu echt op Ithaca is, en om dat te bewijzen haalt ze de mist weg. Odysseus herkent het eiland nu, en Athena zegt hem dat hij niet meteen naar Penelope kan gaan, in verband met de vrijers. Ze zegt dat als hij nu naar Penelope zou gaan, hij zou sterven. Om hem daartegen te beschermen, verandert Athena hem in een bedelaar en stuurt ze hem naar Eumaios, de zwijnenhoeder. Athena zegt hem bovendien dat ze naar Sparta zal vertrekken, om zijn zoon Telemachos terug naar huis te sturen. Hij is namelijk op pad gegaan om inlichtingen over zijn vader in te winnen. Als Telemachos weer terug is op Ithaca, geeft Athena Odysseus zijn echte gedaante terug. In eerste instantie herkent Telemachos zijn vader niet, maar Odysseus overtuigt hem van het feit dat het wel degelijk zo is. Odysseus vraagt zijn zoon hem te helpen met het verslaan van de vrijers, waarop Telemachos natuurlijk toezegt.

Odysseus wordt weer omgetoverd tot bedelaar door Athena, en gaat naar zijn paleis. De vrijers zijn ondertussen erg onrustig geworden en willen dat Penelope nu een keuze maakt. Ze verzint een list, waardoor ze met niemand hoeft te trouwen. Aan de muur hangt nog de boog van Odysseus, die alleen hij kan spannen. Ze organiseert een wedstrijd, en degene die de boog kan spannen en er in één keer een pijl mee door de op de achterkant bevestigde ogen van 12 bijlen kan schieten, wordt de nieuwe echtgenoot. Alle vrijers proberen de boog te spannen, maar geen van hen lukt dit. Odysseus vraagt, nog steeds betoverd, of hij het eens mag proberen. De vrijers roepen dat een bedelaar al helemaal geen boog kan spannen, maar Penelope zegt dat de bedelaar het ook mag proberen. Odysseus spant de boog en schiet ermee door alle 12 de ogen, en alle vrijers zijn met stomheid geslagen. Odysseus wordt weer omgetoverd in zijn normale gedaante, de vrijers herkennen hem en worden bang. De vrijers proberen Odysseus te vermoorden, waarna hij een vrijer doodt. De vrijers zijn verontwaardigd, ze vinden dat ze niks fout hebben gedaan. Dat hebben ze echter wel, ze hebben jaren van zijn geld geleefd en zijn vrouw beledigd. Hierna schiet Odysseus nog meer vrijers dood, en begint er een heuse strijd. Odysseus krijgt hulp van Telemachos en samen doden ze alle vrijers. Na dit gruwelijke gevecht, geeft Odysseus zijn oude voedster, Eurykleia, de opdracht om alle ontrouwe dienaressen te halen. Dit doet zij maar al te graag. De angstige meisjes worden gedwongen de lijken van de vrijers naar buiten te slepen en de grote zaal schoon te poetsen. Telemachos spande een stevig touw tussen het dak en de hof muur, waaraan hij de ontrouwe dienaressen stuk voor stuk ophing. Odysseus gaat na de schoonmaak op zoek naar Penelope, en wordt met haar herenigd. Ze beloven voor altijd bij elkaar te blijven.

Penelope en Odysseus ▲
Athena ►

3 Onassis

3.1 Skorprios

Skorprios is een klein Grieks eiland in de Ionische Zee. Het behoort tot de Ionische eilanden en ligt ongeveer een kilometer ten oosten van het naburige eiland Lefkas. Onassis kocht Skorprios in 1963 en maakte het kale eiland tot een luxueus vakantieoord door er onder meer duizenden bomen te planten. Na zijn dood werd het eigendom van Onassis' dochter Christina.

In 2013 heeft de dochter van de Russische miljardair Dmitri Rybolovlev het privé-eiland gekocht van Athina Onassis Rousel, kleindochter van Onassis en de enige nog levende afstammeling van de scheepsmagnaat. De investeringsmaatschappij maakte niet bekend hoeveel voor het eiland is betaald, maar Griekse media schatten dat het een bedrag van meer dan 100 miljoen dollar moet zijn geweest. In Griekse media is eerder gesuggered dat Microsoft-oprichter Bill Gates en popster Madonna tevergeefs hebben geprobeerd Skorprios te kopen.

3.2 Aristoteles Onassis

Aristoteles Onassis was een Grieks reder. Aristoteles Socrates Homeros Onassis werd geboren in Smyrna (nu İzmir in Turkije) waar ten tijde van zijn geboorte nog veel etnische Grieken woonden. Toen na de bezetting door Griekenland van 1919 tot 1922 de stad heroverd werd door de Turken, raakte de familie Onassis haar vastgoedbezittingen kwijt en zagen ze zich, zoals vrijwel alle andere etnische Grieken in Klein-Azië, gedwongen naar Griekenland te vluchten.

Rond 1932 had Onassis zich opgewerkt tot een zeer welgesteld zakenman met veel bezittingen in schepen, die hij door de economische wereldcrisis goedkoop kon verwerven. In de Tweede Wereldoorlog verhuurde hij zijn vloot tegen grof geld aan de geallieerden.

Hij trouwde in 1946 met Athina Mary Livanos, dochter en erfgenaam van medescheepsmagnaat Stavros Livanos, met wie hij twee kinderen kreeg: Alexander en Christina. In 1957 stichtte hij Olympic Airways, de Griekse nationale luchtvaartmaatschappij. In 1954 stelde de FBI een fraudeonderzoek jegens Onassis in vanwege het ten onrechte voeren van de Amerikaanse vlag op zijn schepen terwijl hij geen VS-ingezetene was. Onassis kwam er vanaf met het betalen van een boete van zeven miljoen dollar. De rederij kwam tot nieuwe bloei toen Onassis als eerste supertankers liet bouwen.

▲ Aristoteles Onassis en Jackie Kennedy

◀ Het eiland Skorprios

In de jaren vijftig begon hij een affaire met opera-vedette Maria Callas, hoewel beiden nog met een ander getrouwd waren. De relatie hield vele jaren stand, zonder dat het tot een huwelijk kwam. Onassis' eerste vrouw scheidde in 1960 wel van hem. In 1959 was Callas al gescheiden. In 1968 trouwde Onassis echter met Jacqueline Bouvier Kennedy, de weduwe van John F. Kennedy. Vier en een halve maand eerder werd haar eerdere schoonbroer senator Robert F. Kennedy vermoord in Los Angeles. Op dat moment vond Jackie dat de Kennedy's een doelwit waren en dat zij en haar kinderen weg moesten uit de Verenigde Staten. Een huwelijk met Onassis was zinvol: hij had het geld en de macht om haar de nodige bescherming te geven terwijl zij het sociale cachet had waar hij naar hunkerde. Hij beëindigde zijn affaire met operadiva Maria Callas om met haar te trouwen. Het huwelijk kreeg een tijdje negatieve publiciteit en leek haar imago van rouwende weduwe aan te tasten. Anderen zagen het huwelijk echter als een positief symbool voor de moderne Amerikaanse vrouw die niet bang was om voor haar eigen financiële belangen te zorgen en haar familie te beschermen. In het begin leek het huwelijk een succes maar al snel werd duidelijk dat dit niet zo was. Het koppel bracht samen weinig tijd door. Onassis kon wel goed opschieten met Caroline en John Junior. Zijn zoon Alexander introduceerde John in de vliegekunst en ironisch gezien zouden ze later allebei in een vliegtuigongeluk omkomen. Jackie kon niet opschieten met haar stiefdochter Christina Onassis en besteedde veel tijd aan reizen en winkelen. Onassis was in het eerste stadium voor het aanvragen van de echtscheiding toen hij overleed op 15 maart 1975; Jacqueline was met haar kinderen in New York. De erfenis was beperkt door een voorhuwelijks contract en door het feit dat Onassis de Griekse regering overtuigde dat er een limiet moest staan over hoe veel een niet-Griekse weduwe kon erven. Jacqueline aanvaardde het aanbod van \$ 26.000.000,- dat Christina haar deed.

3.3 Christina Onassis

Christina Onassis erfde na het overlijden van haar vader in 1975 diens gehele fortuin. Deze erfenis bestond onder andere uit onroerend goed, bedrijven, aandelen, kunst, het privé-eiland Skorpios en een privé vliegtuig. Haar broer Alexander was eerder omgekomen bij een vliegtuigongeluk. In 24 maanden tijd verloor ze haar broer, moeder en vader.

Christina Onassis trouwde 4 keer. Van haar eerste man scheidde ze in 1972 omdat haar vader het niet met haar keus eens was. Haar enige kind, Athina Roussel, kreeg ze met de Fransman Thierry Roussel. Deze dochter is nu de erfgename van het Onassis-fortuin. Roussel verliet Christina voor het Zweedse model Marianne Landhage. Christina Onassis overleed op slechts 37-jarige leeftijd na jarenlang drugsgebruik en problemen met overgewicht.

▲ Christina O, jacht van Onasis
 ◀ Christina Onassis

4 Griekse gewoontes en tradities

4.1 Feestdagen in Griekenland

4.1.1 Pasen in Griekenland (05-05-2013)

Het Paasfeest meemaken in Griekenland is een onvergetelijke ervaring. Met het Paasfeest wordt het lijden en de kruisiging van Jezus Christus herdacht en de opstanding gevierd. Grieks orthodox Pasen valt niet altijd samen met het katholieke paasfeest. Voor de Grieks-Orthodoxen is het paasfeest het belangrijkste feest van het jaar. Vanaf de maandag voor Pasen noemt men in Griekenland elke dag groot: 'grote maandag, grote dinsdag etc.'. Pasen is het meest heilige feest in Griekenland. Het begint met 40 dagen vasten. Deze periode wordt 'Sarakosti' genoemd, wat is afgeleid van het woord veertig (de veertig dagen die gevast worden). Op Palmzondag, de eerste dag van de Heilige Week, wordt alleen vis geserveerd. Op zaterdag vóór Pasen, wordt het eten dat op Paaszondag zal worden geserveerd naar de kerk meegenomen en het wordt gezegend door de priester. In de week voor Pasen worden de voorbereidingen voor dit belangrijke feest in alle dorpen getroffen. De voorbereidingen voor Pasen houden in: het schoonmaken (soms verven) van het huis, het versieren van de straten, het bakken van het paasbrood en de paaskoekjes en het verven van de paaseieren.

4.1.2 Naamdag in Griekenland

In Griekenland wordt de naamdag eerder en uitbundiger gevierd dan de verjaardag. Bijna elke naam in Griekenland is gekoppeld aan de naam van een heilige. Elke heilige wordt op een bepaalde dag van het jaar herdacht. De dag waarop de heilige, waarnaar je vernoemt bent wordt herdacht, is je naamdag. Vaak wordt er een feest gegeven voor familie en vrienden waarbij gegeten, gedronken en gedanst wordt. Als je voor een naamdag bent uitgenodigd, breng dan een cadeau mee. Het cadeau geef je bij binnenkomst aan degene die de naamdag heeft. Hij/zij zal het cadeau aannemen maar het echter niet openen. Dat zou in de ogen van de Grieken eerder onbeleefd zijn. Alsof hij/zij meer aandacht voor het cadeau heeft dan voor zijn gasten. Alle cadeaus worden bij elkaar op een tafel gezet en blijven ingepakt totdat alle gasten naar huis zijn.

4.1.3 OCHI dag in Griekenland

In Griekenland is 28 oktober een officiële Nationale Feestdag. Op die dagen hebben de kinderen in Griekenland geen school en zijn veel bedrijven gesloten. Op 28 oktober 1940 vielen de Italianen Griekenland binnen. Griekenland wilde zich niet overgeven en dictator Ioannis Metaxas van Griekenland zei resoluut OCHI (NEE!) tegen Mussolini van Italië. Hierop volgde een zeer krachtig verzet van Griekenland en de bezetters werden teruggedrongen. Griekenland bleef zeer dapper tegenstand bieden, maar helaas, op 6 april 1941 kwamen ook de Duitsers het land binnen. De kinderen leren op school in de weken voor 28 oktober gedichtjes uit het hoofd en liedjes. Op de dag zelf is er eerst een kerkdienst, hierna wordt er een krans gelegd bij een oorlogsmonument en er wordt een voordracht gehouden. Hierna wordt er gezongen en is er een optocht in bijna alle steden en dorpen van Griekenland. Het zijn optochten met schoolkinderen (meestal van groep 7 en 8), kinderen van sportverenigingen, met padvinders en met militairen. De kinderen hebben per school of vereniging allemaal dezelfde kleren aan en voorop bij iedere groep loopt iemand met de Griekse vlag. Ze worden bij het lopen begeleid door marsmuziek.

4.2 Bijgeloof in Griekenland

4.2.1 Het boze oog

In Griekenland zijn veel mensen erg bijgelovig. Grieks bijgeloof komt zowel vanuit de religie als vanuit het heidendom. Het bijgeloof varieert van regio tot regio. Sommige Grieken, vooral de mensen in de dorpen, geloven dat iemand 'het boze oog': Matiasma kan opvangen. Het boze oog krijg je van iemand anders die een jaloers compliment geeft of van iemands afgunst. Iemand die het boze oog heeft, voelt zich psychisch of lichamelijk niet goed. Om het boze oog: 'to mati' te vermijden, dragen degenen die hierin geloven een amulet: een klein blauw marmeren glazen oogje. Blauw is volgens hen de kleur die het boze oog op afstand kan houden, maar er wordt door sommigen ook geloofd dat mensen met blauwe ogen de gevers van het boze oog zouden kunnen zijn. Knoflook is een andere remedie tegen het boze oog, je kunt soms een hele knoflookstreng zien hangen in de hoeken van Griekse huizen. Van knoflook wordt, net als van uien, gezegd dat het grote geneeskrachtige werkingen heeft. Als iemand ziek is, wordt geadviseerd om knoflook te eten.

4.2.2 Ftou Ftou Ftou

Sommige Grieken geloven dat spugen de duivel en ongeluk op afstand houdt. Daarom wordt er door sommige Grieken driemaal gespuugd, waarbij 'ftou, ftou, ftou' wordt gezegd, als er over slecht nieuws wordt gesproken, of juist als er een compliment aan bijvoorbeeld een baby of kind voor zijn of haar schoonheid wordt gegeven. Op die manier wordt het boze oog vermeden.

4.2.3 Raak rood aan

Wanneer twee mensen op hetzelfde moment hetzelfde zeggen, zeggen ze onmiddellijk: 'piase kokkino' (raak rood aan) tegen elkaar en ze moeten beide iets roods aanraken. Dit doet men, omdat men gelooft dat tegelijkertijd hetzelfde zeggen een slechte voorbode is en dat de twee personen ruzie zullen krijgen als ze niet direct iets aanraken dat rood is.

▲ Het boze oog op de boeg

◀ Het boze oog als sierraad

4.3 Gewoontes in Griekenland

4.3.1 De kralenketting

De kralenketting, lijkend op een rozenkrans, die veel Griekse mannen in hun hand houden en waarmee men rondjes in de hand slingert, terwijl men buiten bij het Grieks café ('Kafeneion') zit, heeft in tegenstelling tot wat veel mensen denken, geen religieuze betekenis. Het is enkel een manier om de tijd mee te doden, een prettige gewoonte om verveling tegen te gaan.

4.3.2 Mannen in het café

Griekse mannen gaan vaak naar het Griekse café, maar de meesten blijven er net lang genoeg om het laatste lokale nieuws te horen en/of om even de politiek te bespreken. Ook voor het maken van een afspraak met de elektricien of de metselaar is men in het Griekse café aan het goede adres. Natuurlijk kunnen Griekse vrouwen ook naar het café gaan, maar het komt minder vaak voor. Zij horen de laatste nieuwtjes van hun man bij thuiskomst. Ongeveer 20 jaar geleden zag je in elk Grieks dorp, hoe klein het ook was, twee Griekse cafés in verschillende kleuren: blauw voor de conservatieve Nea Democratia en groen voor de socialistische Pasok. De kleuren gaven de politieke voorkeur van de eigenaar van het café aan. Op deze manier werden politieke discussies of ruzies voorkomen. Nog steeds zijn er zulke cafés, maar je ziet ze wel minder, omdat de Grieken niet meer zo politiek betrokken zijn als in het verleden.

4.3.3 Ja en Nee

Als de Griek met een gebaar JA wilt zeggen, dan zal hij niet met het hoofd op en neer bewegen, zoals wij. Hij zal heel lichtjes zijn hoofd naar een kant bewegen en daarbij de ogen even sluiten als het hoofd naar beneden gaat. Het hoofd gaat niet naar beneden zoals met de kin naar de borst, maar meer schuin; het oor naar de schouder en de kin wijst naar de andere schouder. Het NEE gebaar wordt door de Grieken gedaan door het gehele hoofd achterwaarts te bewegen (naar de nek) waarbij de wenkbrauwen worden opgetrokken en met de tong wordt geklikt. Soms zijn deze bewegingen zo subtiel en snel, dat je niet in de gaten hebt dat de persoon überhaupt heeft geantwoord.

4.3.4 De tijd

Grieken hebben een andere houding tegenover tijd, ze leven niet met de klok. Een uitdrukking die veel gebruikt wordt in Griekenland, is 'siga, siga' wat rustig aan betekent. Als je direct iets gedaan wilt hebben en een Griek zegt het 'tora' (nu) te zullen doen, dan wil dit niet zeggen dat hij meteen aan het werk gaat, maar waarschijnlijk nog wel dezelfde dag. Als de bus volgens de planning om 12.00 uur zou langrijden, dan kan dit gerust 12.30 uur worden. Als je in de namiddag afspreekt met Grieken, dan wil dat zeggen op zijn vroegst om 18.00 uur. Het diner zal meestal pas na 20.30 plaatsvinden en zij zullen het ook niet vreemd vinden als er na 22.00 bijvoorbeeld nog gebeld wordt. De 'messimeri' (siesta) is bijna heilig in Griekenland en het is dan ook zeer ongepast om een Griek thuis te storen tussen 14.00 en 17.00. Veel Grieken eten eerst uitgebreid en gaan vervolgens een dutje doen.

4.3.5 Onvoltooide huizen

Onvoltooide huizen ziet men veel in Griekenland. Dit heeft te maken met het feit dat de hypotheekrentes jarenlang erg hoge rente hadden, waardoor het niet mogelijk was om geld voor een huis te lenen. Men bouwde dan tot het geld op was en hoopte het in de toekomst af te kunnen maken.

